

docuerint, palam eum confessum esse promissum in Ecclesia vere fideles cum hypoeritis versari. Quamdiu enim hypoeritae in Ecclesia reperiantur, nondum perfectam esse eam neque absolutam, futile esset demonstrare. In ea autem re omnem facile dubitationem nobis eximit à Lasco, ubi quaestioni in Catechismo propositae: »Zynse »dan alle ghelooouigh, heylich ende rechtvaardich, die also tot »dese ghemeynte vergadert werden?» respondet: »*Neense, trouwen! want daer veel boose ende gheveynsde onder syn*¹³⁾» Quod in alio loco iisdem fere verbis enuntiavit, ubi roganti: »Num »vero omne illi sunt revera filii Dei, qui se . . . externae ecclesiae »Christi adiunxerunt?» respondet: »*Handquaquam. Sunt enim »plurimi hypoeritae*¹⁴⁾» Quibus si addiderim haec eius verba: Ecclesia »is aen haerseluen met menigherley ghebreken ende »sonden behangen¹⁵⁾», — altera quoque demonstrationis pars ad liquidum erit peracta. Quum igitur Romanenses perfectam Ecclesiam *exstare iam et conspici posse* statuebant, Calvinus *exstare quidem*, sed esse invisibilem, *neque adeo conspici eam posse* arbitrabatur, à Lasco eam *neque exstare, neque conspici posse* confitetur; etsi libenter concedo, hic illie nonnihil apud cum quoque reperiri, unde luculenter patet, quam difficile sit inverterati erroris vestigia penitus excutere.

§ 5. *Relatio Ecclesiae ad »Regnum Coelorum.*»

Quid esset de regno coelorum deque eius ad Ecclesiam relatione statuendum, in Calvino satis facile dilui poterat, quum ipse in Commentariis suis sexcentis in huius argumenti explicatione versatur. à Lasco, quantum scio, commentarios numquam scripsit, et nonnisi parce subinde in opusculis suis de regno coelorum fecit mentionem. Quamvis igitur fontium, unde hauriendum nobis est, ratio integrae ac paululum perfectiori huius loci expositioni parum faveat, quae tamen hic illie disiecta colligere potuimus, in usum nostrum digesta exponemus. Duplex in universo regnum exstat, alterum Deo, alterum satanae subditum; quod exinde manifesto deprehenditur, quod Dominicae orationis articulum: »veniat regnum tuum,» his verbis interpretatur: »Dat is: o Vader vernieldt dat rijke des

¹³⁾ *Cat. Lond. mai.* p. 76, 77.

¹⁴⁾ *Forma ac rat. min. Lond.* p. 183.

¹⁵⁾ *Cat. Lond. mai.* p. 79.